

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΜΕΘΟΔΟΣ PROJECT)

Τι είναι η μέθοδος project

Η μέθοδος project είναι μία ανοιχτή γνωστική διαδικασία, τα όρια και οι διαδικασίες της οποίας δεν είναι αυστηρά καθορισμένα εκ των προτέρων, μια που εξελίσσεται ανάλογα με την εκάστοτε συνθήκη και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων. Αποτελεί έναν τρόπο βιωματικής γνώσης που στηρίζεται στη διερευνητική μάθηση, στην οποία συμμετέχει ενεργά όλη η τάξη η οποία είναι στο σύνολό της υπεύθυνη για τη διαμόρφωση και διεξαγωγή της μαθησιακής διαδικασίας.

Λόγοι για την εφαρμογή της μεθόδου project στα σχολεία σήμερα

Η μέθοδος project είναι αναγκαία στη σύγχρονη εκπαίδευση διότι:

- Συμβάλλει στην ανάπτυξη τόσο των διαπροσωπικών σχέσεων όσο και στη δημιουργία μιας διαλεκτικής-δυναμικής σχέσης μεταξύ των μαθητών και ανάμεσα στους μαθητές και στον/στην εκπαιδευτικό. Με τον τρόπο αυτό εμπεδώνονται δημοκρατικές διαδικασίες και αξίες στη σχολική πράξη.
- Μνεί τους μαθητές σε θεμελιακές αρχές κοινωνικής συμπεριφοράς, όπως είναι η επικοινωνία και η συνεργασία, η αποδοχή και η αναγνώριση της αξίας του άλλου (της άλλης άποψης / κρίσης / ικανότητας / ταλέντου).
- Ασκεί στους μαθητές μεταγνωστικές δεξιότητες όπως η αυτοπειθαρχία, η συνδιαμόρφωση και κατάθεση προβληματισμών και λύσεων, αλλά και η ικανότητα αντίληψης των σχέσεων (αλληλεπιδράσεων) που υπάρχουν ανάμεσα στα λογής κοινωνικά, ιδεολογικά και πολιτιστικά δρώμενα, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ευρύτερη πολιτισμική εγγραμματοσύνη τους.
- Δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευτικό να εμβαθύνει στο αντικείμενο αποδεσμευοντάς τον από τους χρονικούς περιορισμούς του Ωρολογίου Προγράμματος, ενώ παράλληλα κάνει πιο ευέλικτη τη μέθοδο διδασκαλίας δίνοντάς της ευρύτητα προοπτικής (γνωστικού ορίζοντα).
- Συμβάλλει στην πρόσκτηση *ουσιαστικής* γνώσης από την πλευρά των μαθητών, μια που το παραδοσιακό σχολείο, εξαιτίας του εκπαιδευτικού-εξετασιοκεντρικού συστήματος, τείνει περισσότερο να ενισχύει τη στείρα απομνημόνευση και λιγότερο την κριτική και δημιουργική σκέψη.
- Διευρύνει τις παραστάσεις των μαθητών μέσα από την αναζήτηση υλικού για την υλοποίηση του project. Η επίσκεψή τους σε βιβλιοθήκες π.χ. τους τροφοδοτεί με νέες γνώσεις και εμπειρίες, οι οποίες είναι απαραίτητες για τον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των «σχολικών» δραστηριοτήτων τόσο γνωστικά όσο και μεθοδολογικά.
- Εθίζει τον μαθητή στην αυτενέργεια, στη βιωματική δηλαδή κατάκτηση της γνώσης με προσωπική συμμετοχή (και ευθύνη), βάσει του σχεδιασμού στον οποίο έχει συμβάλει και ο ίδιος/η ίδια.
- Καλλιεργεί την πρωτοβουλία, την περιέργεια και τη δημιουργικότητα του κάθε μαθητή και τον/την ενισχύει ηθικά. Η αναγνώριση της συμβολής του καθενός στο οικοδόμημα της γνώσης δρα ευεργετικά, ενισχύει το αυτοσυναίσθημα των παιδιών με εντυπωσιακά κάποτε αποτελέσματα και τα οπλίζει με περισσότερο θάρρος και αγωνιστικότητα, κάνοντάς τα να μη φοβούνται το άγνωστο και να δοκιμάζουν το καινούριο.

- Προβάλλει ενδιαφέροντα, χαρίσματα και ταλέντα που θα παρέμεναν κρυφά (ανενεργά), λόγω της έλλειψης ευκαιριών ή/και αδιαφορίας προς την ατομικότητα που χαρακτηρίζει τη «μετωπική» μέθοδο της παραδοσιακής διδασκαλίας.
- Καθιστά τον κάθε μαθητή υπεύθυνο, διότι αναλαμβάνει καθήκοντα στα οποία πρέπει να φανεί συνεπής και έτσι αντιλαμβάνεται ότι είναι σημαντικός ο ρόλος που έχει να επιτελέσει, γεγονός που τον/την προετοιμάζει και για την κοινωνία (αφού καθίσταται κοινωνικά υπεύθυνος/-η στη μικρή κοινωνία της τάξης καταρχήν).
- Καταργεί τον ελιτισμό μέσα στην τάξη, μια που στο project έχουν δικαίωμα συμμετοχής όλοι οι μαθητές ανεξάρτητα από την επίδοσή τους. Έτσι ένας μαθητής με χαμηλές επιδόσεις, ο οποίος συμμετέχει και δραστηριοποιείται σε μια ομάδα project, είναι πολύ πιθανό να οδηγηθεί σε σημαντικές –και συχνά μη προβλέψιμες– αλλαγές και να παρουσιάσει αξιοσημείωτη πρόοδο. Αλλά και ένας «καλός» μαθητής μπορεί να κριθεί με πιο αντικειμενικά κριτήρια ενταγμένος σε μια ομάδα project απ’ ό,τι κατά μόνας.
- Το project συμβάλλει στην καλλιέργεια της συλλογικότητας, στο να αντικατασταθεί το «εγώ» από το «εμείς», και στο να συσφιχθούν οι σχέσεις μέσα στην ομάδα. Καταργεί έτσι τις συνθήκες ωμού ανταγωνισμού που είναι ένα συνηθισμένο φαινόμενο όχι μόνο στο σχολείο αλλά γενικά στην (ενήλικη) ανθρώπινη ζωή. Αντίθετα, δημιουργεί (και εμπεδώνει) κλίμα για συνεργασία, η οποία, τελικά, είναι πολύ πιο απαραίτητη σε όλους τους τομείς της κοινωνικής συμβίωσης. Επιπλέον, όλοι (μαθαίνουν να) προσαρμόζονται στους κανόνες που απαιτεί η συνεργασία.
- Εξοικειώνει τον μαθητή με την κριτική (να κρίνει και να κρίνεται) και αναπτύσσει την κρίση του ωθώντας τον να προσδιορίσει τα *κριτήρια* με τα οποία την κάνει.
- Βοηθά τον μαθητή να αποδέχεται τον καλύτερο/την καλύτερη, να αντιλαμβάνεται τη συμπληρωματικότητα (οι αδυναμίες του ενός καλύπτονται από τις ικανότητες του άλλου και αντίστροφα), άρα να κατανοεί ότι κάθε άτομο έχει τη δική του αξία που είναι χρήσιμη για τον άλλο.
- Χαρίζει στον εκπαιδευτικό την ικανοποίηση πως μαθαίνει στα παιδιά να μαθαίνουν από μόνα τους, να παράγουν έργο και να καταλήγουν σε απτά αποτελέσματα μέσα από τις δραστηριότητες που τους προσφέρει η μέθοδος project.
- Συμβάλλει στο να καταργηθεί η μονομέρεια του σχολικού εγχειριδίου, με άλλα λόγια, η λογική του «ενός βιβλίου» που αναπαράγει την «αυθεντία». Το project υποχρεώνει τον εκπαιδευτικό να προτείνει στους μαθητές να ανατρέξουν (και να ελέγξουν) πολλαπλές πηγές, να χρησιμοποιήσουν ποικίλης φύσης έντυπα (συγγράμματα, περιοδικά, εγκυκλοπαίδειες) για συλλογή πληροφοριών, ή και διαφορετικές μεθόδους όπως π.χ. η συνέντευξη.
- Βοηθά τους γονείς να διακρίνουν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον (ή την κλίση) του μαθητή-παιδιού τους, μέσα από τη συμμετοχή του σε ένα project, και να ενισχύσουν την προσπάθειά του να χρησιμοποιεί γόνιμα και δημιουργικά τον χρόνο του, αντί να σπαταλάει τον χρόνο του αποπροσανατόλιστος (επειδή δεν ξέρει τι να τον κάνει).

Διάκριση των projects

1. Ανάλογα με το περιεχόμενο
2. Ανάλογα με τον αριθμό των εμπλεκομένων
3. Σε σχέση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα
4. Ανάλογα με τον τρόπο αξιοποίησής τους

5. Ανάλογα με τη διάρκεια τους
6. Ανάλογα με την προέλευση των πληροφοριών.

Διευκρίνιση: η ταξινόμια αυτή είναι σχηματική και αποσκοπεί μόνο στη διευκόλυνση των πρωτόπειρων. Η πράξη καθορίζει εντέλει και την πραγματική φυσιογνωμία ενός project (το οποίο διαφοροποιείται ανάλογα με το περιεχόμενο και το δυναμικό της τάξης).

1. Ανάλογα με το περιεχόμενο

- Τύπου έκθεσης (Report Project): έκθεση γνώσης μετά από μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας.
- Τύπου επίδειξης (Demonstration Project): περιλαμβάνει επιπλέον υλικά ή συσκευές.
- Τύπου έρευνας (Research Project): εμπλέκει την καθαυτό επιστημονική διερεύνηση.

ΣΗΜ. Σε πραγματικές συνθήκες οι 3 παραπάνω τύποι συνδυάζονται.

2. Ανάλογα με τον αριθμό των εμπλεκομένων

Είναι εύλογο ότι ένα project δεν πραγματοποιείται ποτέ από ένα άτομο, διότι περιλαμβάνει πολλές πτυχές και διάφορες δραστηριότητες, η υλοποίηση των οποίων προϋποθέτει πολλά άτομα. Η ανάληψη των επιμέρους πτυχών ενός project, αναλόγως της συνθετότητάς τους, μπορεί να γίνει:

- ατομικά: από έναν μαθητή/τρια.
- συνεργατικά: από μικρή ομάδα μαθητών/τριών με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σωστός καταμερισμός ευθυνών και υποχρεώσεων.

Στην εκπόνηση ενός project μπορεί να εμπλακεί ένα τμήμα (χωρισμένο σε ομάδες) ή και περισσότερα τμήματα μιας σχολικής τάξης, ή μαθητές διαφόρων τάξεων του ίδιου σχολείου, ή ακόμη και διαφορετικών σχολείων (αν τα σχολεία συστεγάζονται ή αν το project είναι μεγάλο και παρουσιάζει γενικότερο ενδιαφέρον, π.χ. «η ενδοσχολική βία» ή «οι εφηβικές παρέες και τα ενδιαφέροντά τους»).

3. Σε σχέση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα

- Εντός του Α.Π.: το project μπορεί να αφορά το αντικείμενο ενός μαθήματος ή να είναι «διαθεματικό» και να εμπλέκει πολλά σχολικά μαθήματα.
- Εκτός του Α.Π.: ανεξάρτητο θέμα, πάντα όμως σχετικό με τις εμπειρίες και το κοινωνικό περιβάλλον των μαθητών.
- Προέκταση του Α.Π.: θέμα σχετικό με το Α.Π, αλλά για θέματα πέραν των πυρηνικών γνώσεων του αντικειμένου.

4. Ανάλογα με τον τρόπο αξιοποίησής τους

- Ως εισαγωγή σε μια νέα διδακτική ενότητα: προηγείται μια γενική καθοδήγηση των μαθητών/τριών
Ως επέκταση ή εμπέδωση μιας ήδη διδαγμένης διδακτικής ενότητας

5. Ανάλογα με τη διάρκειά τους

- Βραχυπρόθεσμα: κατά τη διάρκεια μιας διδακτικής ενότητας.
- Μεσο-μακροπρόθεσμα: στη διάρκεια ενός τετραμήνου ή ενός σχολικού έτους.

6. Ανάλογα με την προέλευση των πληροφοριών

- Project Βιβλιοθήκης: εφόσον οι πληροφορίες είναι καθαρά βιβλιογραφικές.
- Project Περιβάλλοντος: εφόσον οι πληροφορίες προέρχονται από το φυσικό, κοινωνικό, οικονομικό ή εκπαιδευτικό περιβάλλον των μαθητών.
- Project Μεικτά: αποτελούν συνδυασμό των πιο πάνω.

Σύνθεση των ομάδων

Η καλή σύνθεση των ομάδων αποτελεί μία από τις διαδικασίες-κλειδιά για την αποτελεσματικότητα του project. Οι δυσκολίες που ανακύπτουν στη λειτουργία των ομάδων είθισται να αποδίδονται σε τύπους μαθητών όπως αυτός του αδύνατου ή αδιάφορου μαθητή ή του συνεσταλμένου, οι οποίοι συναντώνται σε όλες τις τάξεις. Όμως αυτό που θα πρέπει να θυμόμαστε είναι ότι μέσα στις ομάδες του project υπάρχουν πολλοί «ρόλοι», για όλους τους τύπους μαθητών, και με μια σωστή (δηλ. ψυχολογημένη) κατανομή μπορούν να αξιοποιηθούν όλοι, κι όχι μόνον οι μαθητές που έχουν τις καλύτερες σχολικές επιδόσεις. Βασικό ρόλο εδώ παίζουν τα κίνητρα και η ενθάρρυνση από πλευράς του εκπαιδευτικού σαν πρώτη σπίθα, για να υπάρξει αλληλεπίδραση ανάμεσα στα πρόσωπα, να δημιουργηθεί καλό κλίμα για συνεργασία, που θα έχει ως αποτέλεσμα την έκφραση της δημιουργικότητας όλων των μαθητών. Αντιθέτως, όπου δεν υπάρχει καθορισμός και σεβασμός του πλαισίου των καθηκόντων που ορίζει το project, όπου δεν υπάρχει ενδιαφέρον, πραγματική διάθεση για (συν)εργασία, σύμπνοια, αλλά δεσπόζουν ανταγωνισμοί, διαξιφισμοί και έριδες, τότε το project αποτυγχάνει ως μέθοδος διδασκαλίας και φυλλορροεί στην πορεία του χρόνου χωρίς αποτέλεσμα. Αυτό θα πρέπει να το έχουν κατά νου οι εκπαιδευτικοί και να μην αναγκάζουν τα παιδιά να συνεργαστούν σε project, όταν δεν υπάρχουν οι ικανές συνθήκες για να γίνει κάτι τέτοιο (πρβλ. και Ταρατόρη-Τσαλκατίδου Ε., 2007).

Το project στα Νέα Αναλυτικά Προγράμματα

- ⇒ Προτείνεται ως σημαντική και αναγκαία δραστηριότητα σε όλα ανεξαιρέτως τα διδακτικά αντικείμενα.
- ⇒ Στο Πρόγραμμα Σπουδών της Λογοτεχνίας αποτελεί τρόπο αξιολόγησης.
- ⇒ Καλλιεργεί την αναλυτική – συνθετική σκέψη, καθώς και την επινοητική ικανότητα των παιδιών στην εξεύρεση λύσεων σε προβλήματα.
- ⇒ Καλλιεργεί την κριτική στάση απέναντι στη γνώση και την επιστημονική μεθοδολογία, αφού προβλέπει:
 - α. τη συλλογή και καταγραφή πληροφοριών από πολλαπλές πηγές
 - β. την κριτική διερεύνησή τους
 - γ. την αντικειμενική αξιολόγηση και παρουσίαση των πιο αξιόλογων.

Αρετές που πρέπει να χαρακτηρίζουν το project

Η ερευνητική εργασία θα πρέπει:

- ✓ να είναι καλά σχεδιασμένη (με σαφή ζητούμενα) και οργανωμένη (σε στάδια)
- ✓ να έχει πληρότητα, να εξαντλεί δηλαδή το θέμα
- ✓ να δίνει λύσεις σε προβλήματα
- ✓ να εκφράζει πρωτότυπες ιδέες-απόψεις

Βηματολόγιο

- A. Επιλογή και εξειδίκευση του θέματος
- B. Προσδιορισμός των σκοπών και των στόχων
- Γ. Καταρτισμός σχεδίου δράσης
- Δ. Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων – πληροφοριών
- E. Παρουσίαση του project
- ΣΤ. Αξιολόγηση του project

A. Επιλογή και εξειδίκευση του θέματος

Οι μαθητές/τριες θα πρέπει να επιλέγουν ελεύθερα το θέμα που τους ενδιαφέρει, το οποίο μπορεί να προέρχεται είτε από την τράπεζα ιδεών για projects στη σειρά βιβλίων «Ο λόγος ανάγκη της ψυχής» είτε να συμφωνείται μετά από συζήτηση με τον εκπαιδευτικό. Το θέμα εξειδικεύεται σε συγκεκριμένα ζητούμενα και δραστηριότητες για να διευκολυνθεί η έρευνά του με βάση τις ισχύουσες συνθήκες. Ενδέχεται ο εκπαιδευτικός να χρειαστεί να επανασχεδιάσει κάποιες δραστηριότητες στην πορεία του project για αποφυγή τυχόν προβλημάτων (π.χ. δυσκολία ανεύρεσης υλικού για ορισμένες πτυχές, προβλήματα στην υλικοτεχνική υποδομή, χρόνος κλπ.)

B. Προσδιορισμός των σκοπών και των στόχων του project

Οι σκοποί και οι στόχοι πρέπει να είναι ξεκάθαροι εξαρχής. Θα πρέπει να ξεκαθαριστεί εκτός από το **τι** και το **πώς**.

Η σπουδαιότητα του στόχου στη μέθοδο project έγκειται στο γεγονός ότι μέσα από αυτή αναμένεται κάθε μαθητής να εμβαθύνει τις γνώσεις του και να καλλιεργήσει δεξιότητες ανάλογες με το αντικείμενο εργασίας του, αλλά και στο ότι κάθε ενέργεια στη φάση της υλοποίησης του project πρέπει να υπακούει στους σκοπούς που έχει θέσει η ευρύτερη ομάδα. Ο σκοπός και οι στόχοι προσδιορίζονται ύστερα από ομαδική συζήτηση, ώστε να αποτελέσουν τη βάση για την οργάνωση εύχρηστων μεθόδων βάσει των οποίων θα κινηθούν οι μαθητές, για την εξεύρεση των πηγών στις οποίες θα ανατρέξουν και για τον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων που αναμένουν από τις προσπάθειές τους.

Γ. Καταρτισμός σχεδίου δράσης

Το σχέδιο δράσης πρέπει με σαφήνεια να καθορίζει:

- (α) τις δραστηριότητες
- (β) τα στάδια
- (γ) τα χρονοδιαγράμματα

- (δ) τους ρόλους και τις ευθύνες κάθε μέλους· είναι καλό οι μαθητές να δηλώνουν την πτυχή με την οποία επιθυμούν να ασχοληθούν με βάση τα ενδιαφέροντά τους και τις κλίσεις τους
- (ε) τις απαιτούμενες πηγές/τρόπους πληροφοριών (βιβλία, περιοδικά, συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια κ.ο.κ.)

Δ. Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων και πληροφοριών

Οι μαθητές/τριες συλλέγουν τα δεδομένα που θα αξιοποιήσουν για την ετοιμασία της τελικής μορφής-παρουσίασης του project. Ο τρόπος συλλογής ποικίλλει αναλόγως του είδους του project:

- ⇒ Εντοπισμός σχετικής βιβλιογραφίας, αποδελτίωση και ταξινόμηση πληροφοριών
- ⇒ Κατασκευή ερωτηματολογίου, συγκέντρωση δεδομένων και επεξεργασία
- ⇒ Συλλογή υλικών (αν πρόκειται για κατασκευή).

Κατά την επεξεργασία του υλικού, και ιδιαίτερα κατά την τελική διαμόρφωση του κειμένου της εργασίας, επιλέγονται προσεκτικά τα ουσιώδη στοιχεία, εκείνα δηλαδή που παρουσιάζουν περισσότερο ενδιαφέρον (μπορούν να κινήσουν το ενδιαφέρον ενός απληροφόρητου ακροατή/αναγνώστη). Το ποια στοιχεία θα αξιοποιηθούν τελικά στη σύνθεση-παρουσίαση του project δεν είναι μια εύκολη διαδικασία, διότι το επιλεγμένο υλικό πρέπει να παρουσιάζει νοηματική συνοχή, να είναι κατανοητό και γνωστικά χρήσιμο. Για τον λόγο αυτό δεν αρκεί απλώς η πρωτοβάθμια συγκέντρωση του υλικού αλλά ποικίλες βελτιωτικές επεμβάσεις για το τελικό αποτέλεσμα. Η ακριβολογία στη διατύπωση, η επιμέλεια του ύφους και της έκφρασης μετρούν, επίσης, πολύ στο project. Η διακριτική καθοδήγηση του εκπαιδευτικού στην αντιμετώπιση προβλημάτων ή και αδιεξόδων είναι σημαντική.

Ε. Παρουσίαση του project

Το project μπορεί να παρουσιαστεί γραπτά ή προφορικά με τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων. Στην παρουσίαση θα πρέπει να αναφέρεται απαραίτητα η περιγραφή της διαδικασίας συλλογής και ανάλυσης των πληροφοριών, του αποτελέσματος και των συμπερασμάτων.

Μερικά «κλειδιά»

- Η ποιότητα του αποδεικτικού υλικού που υποστηρίζει το project και αποκαλύπτει τη σοβαρή διερεύνηση του θέματος.
- Η ποικιλία του υλικού και η ικανότητα της επιλογής των σημαντικών στοιχείων ανάμεσα στα πολλά και διάφορα που μπόρεσαν να συγκεντρώσουν οι μαθητές.
- Η έξυπνη παρουσίαση και διατύπωση. Μια καλή εμφάνιση κερδίζει εντυπώσεις.

ΣΤ. Η αξιολόγηση του project

Η αξιολόγηση πρέπει να είναι τόσο ενδιάμεση (ανατροφοδοτική) όσο και τελική, και θα πρέπει να εξετάζει:

- ✓ εάν είναι ξεκάθαρα διατυπωμένοι το θέμα, ο σκοπός και οι στόχοι
- ✓ εάν οι διαδικασίες που ακολουθήθηκαν συνέβαλαν ουσιαστικά στην επίτευξη του σκοπού και των στόχων

- ✓ ποιες διορθωτικές κινήσεις έγιναν κατά τη διεξαγωγή του project, ώστε να γίνει αποτελεσματικότερη η επίτευξη του σκοπού και των στόχων
- ✓ εάν επιτεύχθηκαν οι αρχικοί στόχοι ή προέκυψαν και άλλα πράγματα στην πορεία
- ✓ την καταλληλότητα και τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιήθηκαν οι πηγές
- ✓ την προσπάθεια του κάθε μαθητή/τριας και τη συμβολή του στο τελικό αποτέλεσμα
- ✓ τη δημιουργικότητα και την πρωτοτυπία της εργασίας
- ✓ τα συναισθήματα των ίδιων των μαθητών που συμμετείχαν στο project (η χαρά αλλά και οι κόποι, οι δυσκολίες μιας έρευνας, τι τους αποκάλυψε, με τι θα ήθελαν να ασχοληθούν περισσότερο).

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Παρίσης Ν. και Κωτσάνης Γ. (2011). *Ψηφιακές ερευνητικές εργασίες*. <http://www.philognosia.gr>
- Δημητρίου-Χατζηχρίστου Χρ. (2011). *Οργάνωση και κατασκευή διαθεματικών εργασιών με τη μέθοδο project: εφαρμογές για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Λευκωσία.
- Ταρατόρη-Τσαλκατίδου Ε. (2007). *Η Μέθοδος Project στη Θεωρία και στην Πράξη*. Αδελφοί Κυριακίδη. Θεσσαλονίκη.